

Bryssel den 7.2.2019
COM(2019) 59 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Utvärdering efter halva tiden av Fiscalis 2020-programmet

{SWD(2019) 15 final}

1. BAKGRUND

Genom [förordning \(EU\) nr 1286/2013](#)¹ inrättades det fleråriga åtgärdsprogrammet Fiscalis 2020 i syfte att förbättra skattesystemens funktion i EU. I enlighet med artikel 17.1 och 17.2 beställdes en extern undersökning som underlag för halvtidsutvärderingen av programmet. Resultaten av undersökningen redovisas i det bifogade arbetsdokumentet och ligger till grund för denna rapport.

Syftet med halvtidsutvärderingen var att utvärdera Fiscalis 2020-programmet från inrättandet den 1 januari 2014 fram till halvtid för programmets genomförande (den 31 december 2017). Vid utvärderingen har programmets alla finansierade verksamheter och berörda parter beaktats.

Denna rapport syftar till att kartlägga framstegen när det gäller att nå programmets mål, resursanvändningens effektivitet och programmets mervärde på EU-nivå. Rapporten tar också upp förenklingar och målens fortsatta relevans samt programmets bidrag till EU:s prioriteringar för en smart och hållbar tillväxt för alla.

2. RELEVANS

Fiscalis 2020-programmet bygger på tidigare versioner av programmet, som har funnits i över 25 år. Programmet möjliggör ett enhetligt genomförande av EU-rätten på skatteområdet utifrån rådande utmaningar, genom att säkerställa utbyte av information, stödja administrativt samarbete och öka skattemyndigheternas administrativa kapacitet. För närvarande deltar 34 länder i programmet, varav 28 EU-medlemsstater och 6 kandidatländer och potentiella kandidatländer².

Programmet har funnits så länge att det inte är meningsfullt för flertalet berörda parter att fundera över hur det var före införandet. De gemensamma it-system som upptar 75 % av programmets tillgängliga medel, dvs. de europeiska informationssystemen, har länge varit en central del i både den nationella beskattningen och EU:s beskattning. De **nationella skattemyndigheterna** är eniga om att Fiscalis 2020-programmet är både nödvändigt och relevant och att det möter verkliga behov och problem. Programmets åtgärder är uppskattade och oftast väl anpassade efter myndigheternas behov. Framför allt värdesätts nätverkande och utbyte av idéer, som ses som centrala delar i programmets samtliga verksamheter. Att flertalet europeiska informationssystem behövs och är relevanta är uppenbart, och i många fall är de avgörande för att viktig information ska kunna utbytas i enlighet med EU-rätten. Stödverksamheter såsom it-utbildning uppskattas också mycket av de berörda parterna.

När det gäller det grundläggande behovet av system för informationsutbyte finns t.ex. systemet med en enda kontaktpunkt (Mini One Stop Shop, MOSS), som tillgodoser behovet av ett effektivt utbyte av information så att den inre marknaden kan fungera väl. Dessutom beaktas behovet av att inrätta system som minskar myndigheternas resurskrav liksom den administrativa bördan för skattebetalarna. Berörda parter påpekar t.ex. att MOSS togs fram specifikt för att göra det möjligt att införa ny momsavgift utan att skapa fler administrativa bördor. Kostnaderna för att utveckla systemet uppgick till i genomsnitt

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1286/2013 av den 11 december 2013 om ett åtgärdsprogram för att förbättra skattesystemens funktionssätt i Europeiska unionen för perioden 2014–2020 (Fiscalis 2020) och om upphävande av beslut nr 1482/2007/EG.

² Albanien, Bosnien och Hercegovina, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Montenegro, Serbien och Turkiet.

2,5 miljoner euro per medlemsstat. Fördelen med systemet är att det varje år fördelar över 3 miljarder euro i momsintäkter, vilka ökar med ca 15 % per år. En majoritet av EU-länderna får en nettointkomst från MOSS.

Utan denna Fiscalis-åtgärd, som har skapat viktiga kanaler för informationsutbyte, hade man säkerligen behövt hitta liknande lösningar för att hantera de behov och problem som finns. Det är dessutom osäkert om sådana system faktiskt hade kunnat införas utan en gemensam samordningsram eller finansieringskälla som Fiscalis.

Det är främst nationella skattemyndigheter som utnyttjar Fiscalis-programmet, men många **ekonomiska aktörer** använder sig också av europeiska informationssystem och utbildningsmoduler och deltar ibland i särskilda gemensamma åtgärder. Förenklade förfaranden och en rättvis och förutsebar tillämpning av EU-rätten är centralt för såväl ekonomiska aktörer som skattemyndigheter. Det finns flera verksamheter inom programmet som är inriktade på dessa problemområden. Fiscalis är relevant för ekonomiska aktörer därför att programmets prioriteringar och verksamheter är anpassade efter företagens grundläggande behov och inriktade på deras specifika problem.

Det tycks inte finnas någon direkt medvetenhet hos **allmänheten** om programmet eller om vad det åstadkommer. Indirekt syftar dock programmet till att lösa problem som är mycket relevanta för de europeiska medborgarna och där EU-åtgärder anses nödvändiga. Programmet förbättrar livet för de europeiska medborgarna framför allt genom att främja en korrekt och effektiv förståelse och tillämpning av skattelagstiftningen i de deltagande länderna. Den senaste tidens avslöjanden från de så kallade Panamadokumenterna har påverkat medborgarnas syn på skattefrågor och har satt frågan högt upp på dagordningen. Att bekämpa skattebedrägeri, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering och se till att skattelagstiftningen tillämpas rättvist och lika har blivit allt viktigare för EU:s medborgare och samhällen.

3. ÄNDAMÅSENLIGHET

Till de särskilda målen för Fiscalis 2020 hör bland annat att stödja kampen mot skattebedrägeri, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering och att genomföra EU-rätten på beskattningsområdet. Detta åstadkommer programmet genom att säkerställa informationsutbyte, stödja administrativt samarbete och öka de deltagande ländernas administrativa kapacitet, för att lätta den administrativa bördan för skattemyndigheterna och sänka skattebetalarnas fullgörandekostnader.

De europeiska informationssystemen har en övergripande roll. För närvarande finns 25 gemensamma it-system som omfattar en rad gränsöverskridande frågor som rör direkt och indirekt beskattning samt stödjande strukturer och tillämpningar. Informationsutbyte är ett medel för att nå de övriga målen, i synnerhet när det gäller kamp mot skattebedrägeri, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering och genomförande av EU-rätten, och de europeiska informationssystemen har därför i hög grad bidragit till samtliga mål. Många av systemen är också tillgängliga för ekonomiska aktörer och gör det enklare för dem att lämna och ta emot information, vilket gör rapporteringskraven mindre betungande.

När det gäller att **stödja kampen mot skattebedrägeri, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering** visar tillgängliga underlag att de befintliga verktygen för informationsutbyte och samarbetsforumen i hög grad kan bidra till detta mål. Underlagen visar att de gemensamma it-systemen rent allmänt används i allt högre grad, men det finns också övertygande exempel på att systemen kan förenkla myndigheternas dagliga arbete. Bidragen har varit allra tydligast när det gäller att bekämpa skattebedrägeri och

skatteundandragande i samband med mervärdesskatt och punktskatter (för europeiska informationssystem såsom systemet med en enda kontaktpunkt (Mini One Stop Shop, MOSS), systemet för återbetalning av mervärdesskatt (VAT Refund), systemet för förflyttning och kontroll av punktskattepliktiga varor (EMCS), e-formulär samt systemet för utbyte av information om mervärdesskatt (VIES)). Bidragen var mer blygsamma för det fåtal it-system som hanterar direkt beskattning (t.ex. systemet för skatteregistreringsnummer på portalen Ditt Europa och systemet för dataspridning (DDS)), som inte är lika spridda och där medvetenheten, deltagandet och användningen därför är lägre.

När det gäller att **stödja genomförandet av EU-rätten på beskattningsområdet** genom att säkerställa informationsutbyte har programmet spelat en avgörande roll för att hjälpa medlemsstaterna att säkert och effektivt kommunicera med varandra inom områden av gemensamt intresse, vilket också har förbättrat samarbetet mellan dem. Denna aspekt av målet svarar för en större andel av de projekt som prioriterats i de årliga arbetsprogrammen. Utvärderingen visar framför allt på framgångar när det gäller att stödja informationsutbyte och samarbete som krävs enligt lagstiftningen om mervärdesskatt och punktskatter.

När det gäller att **stödja det administrativa samarbetet mellan skattemyndigheter** har detta i huvudsak skett genom gemensamma åtgärder, som har omfattat en rad olika ämnen och åtgärdestyper. Programmet har haft en avgörande roll för att stärka samarbetet mellan skattemyndigheterna i medlemsstaterna och andra deltagande länder. Bevisen för detta är starkast inom området direkt beskattning (i synnerhet mervärdesskatt och punktskatter), där EU har starkast behörighet och programverksamheten är omfattande. Direkt administrativt samarbete i form av multilaterala kontroller och deltagande i administrativa undersökningar omfattas också av detta mål. Multilaterala kontroller, som är en av de mest populära åtgärdestyperna (över 3 000 tjänstemän deltog i sådana under 2014–2017), talar starkt för att praktiskt administrativt samarbete inte bara sker utan också är ändamålsenligt. I kombination med en samordningsgrupp som hjälper till att anpassa arbetsrutiner och bygga upp förtroende har multilaterala kontroller genomgående lett till att medel har kunnat drivas in och fullgörandet ökat.

Bristen på överensstämmelse mellan länder och kunskapsluckor innebär tillsammans med det föränderliga skattepolitiska landskapet att programmet behöver **stödja uppbyggnaden av de nationella skattemyndigheternas kapacitet**. Detta har skett genom flera olika gemensamma åtgärder och även riktat tekniskt stöd från Europeiska kommissionen. De e-lärandemoduler som utvecklats genom programmet syftar också till att bygga upp de deltagande tjänstemännens kapacitet.

4. EFFEKTIVITET

Fiscalis 2020-programmet har en budget på 223 miljoner euro, varav 124 miljoner euro anslags under perioden 2014–2017 (56 % av den totala tillgängliga budgeten). Fiscalis är ett direkt förvaltad program, och kommissionen ansvarar för dess förvaltning och samordning. Verksamheterna finansieras i huvudsak genom bidrag (särskilt de gemensamma åtgärderna) och upphandlingar (särskilt de europeiska informationssystemen och teknisk utveckling av e-lärandemoduler).

Huvuddelen av Fiscalis budget går till att stödja utveckling, drift och underhåll av de **europeiska informationssystemen**, som svarar för 74,7 % av den anslagna budgeten. De konkreta fördelar som it-systemen ger är svåra att kvantifiera och ännu svårare att omvandla till pengar. Flertalet system kan inte särskiljas utifrån uppgifterna så att kostnaderna kan jämföras med den konstaterade effekten. Ett av de viktigaste resultaten av utvärderingen var

dock att övergripande strukturer och system för indirekt beskattning, såsom systemet för utbyte av information om mervärdesskatt, systemet för förflyttning och kontroll av punktskattepliktiga varor och systemet med en enda kontaktpunkt, fick bästa omdömen och ofta innebar stora kostnadsbesparingar för skattemyndigheter och ekonomiska aktörer.

Gemensamma åtgärder inom ramen för Fiscalis 2020 svarade för totalt 15,3 % av den anslagna budgeten under programmets första fyra år. Åtgärderna ger de nationella tjänstemännen en plattform och medel för att anordna möten om frågor av gemensamt intresse, och därmed handlar de i grunden om att främja samarbete. Samarbetet går ut på att utbyta idéer och praktiska erfarenheter, fördjupa sig i svåra frågor, den senaste tekniska utvecklingen, affärlösningar och it-strategier, anpassa sin syn på lagstiftning och praxis samt uppmuntra till förändringar av nationell politik. Tillgängliga uppgifter för programmets fyra första år visar att ett stort antal personer (huvudsakligen skattetjänstemän) deltar i programmet varje år. Antalet ligger på en stabil nivå och är i linje med den historiska utvecklingen. I likhet med den föregående finansieringsperioden har ca 4 000 personer deltagit i det nuvarande programmet varje år. Skillnaderna är små mellan kostnadsstrukturerna för de olika typer av åtgärder som stöds (allt från projektgrupper, arbetsbesök, workshoppar och seminarier till multilaterala kontroller och annat). Den genomsnittliga kostnaden per deltagare och åtgärd för alla typer av gemensamma åtgärder (utom expertgrupper) är ca 875 euro, vilket är i nivå med liknande program.

Utbildningsverksamheter inom ramen för Fiscalis 2020- programmet svarade för totalt 3,2 %³ av den budget som anslagits hittills. Eftersom utvecklingskostnaderna för utbildningsmoduler i stor utsträckning är en engångsinvestering ökar effektiviteten och värdet för pengarna med varje ny deltagare, som medför begränsade merkostnader, om några alls. Den stadiga ökningen av nationella skattetjänstemän som tar del av allmänt tillgängliga utbildningsmoduler och nedladdningar visar att det finns ett behov som utbildningsmaterialet från Fiscalis 2020 tillgodoser. Flaggskeppsprodukten i denna del av programmet är e-lärandepaketet om mervärdesskatt, som omfattar tolv kurser. Sammanlagt har ca 46 700 skattetjänstemän utbildats under 2014–2017 tack vare Fiscalis 2020. E-lärandemodulerna har även laddats ned 34 950 gånger från webbplatsen Europa, främst av branschorganisationer eller multinationella företag. Enligt beräkningar från de personer som laddat ned modulerna från webbplatsen Europa kan de utbildningsmoduler som Fiscalis finansierar ha nått 420 000 personer.

Även om **förenkling** i sig inte är ett av programmålen för Fiscalis 2020 stöder programmet andra initiativ som syftar till att förenkla och modernisera det europeiska beskattningslandskapet. It-strukturer som främjar informationsutbyte mellan skattemyndigheter (t.ex. Gemensamma kommunikationsnätet och olika typer av e-formulär) bidrar aktivt till att förenkla förfaranden och därmed minska handläggningstiderna för förfrågningar.

Vissa effektivitetsvinster har också uppnåtts genom **synergier** mellan programmen Fiscalis 2020 och Tull 2020. Även om de båda programmen berör olika politikområden har de liknande inriktning när det gäller att möjliggöra samarbete och informationsutbyte mellan myndigheter. Dessa likheter har skapat förutsättningar för synergier när det gäller både administrativa förfaranden och gemensamt arbete, även växelverkan och delad finansiering av gemensamma delar som it-system och liknande strategier för kapacitetsuppbyggnad och utbildning. Flertalet möjliga synergier har hittats på central programförvaltningsnivå och i

³ Återstående 6,8 % av utgiftsanslagen har använts för studier som ligger till grund för analyser och annat förberedande arbete.

integrerade it-system. Tack vare den nära samordningen av programmens förvaltning har områden där synergier och informationsutbyte är möjliga fastställts vid utvecklingen av de europeiska informationssystemen, där den fleråriga strategiska planen för de europeiska tullinformationssystemen tas som utgångspunkt för utveckling och genomförande av en motsvarande flerårig strategisk plan för beskattning.

Ett markant undantag i de båda programmens innehåll är punktskatter, där behörigheten ofta delas mellan de nationella skattemyndigheterna och tullmyndigheterna och där båda programmen tydligt har bidragit till att fastställa områden av gemensamt intresse och till samarbete för att undvika punktskatterelaterade bedrägerier.

5. SAMSTÄMMIGHET

Programmets **interna samstämmighet** präglas av stor enhetlighet mellan interventionslogik, program mål, prioriteringar i årliga arbetsprogram och projekt. Programmet är målstyrt, vilket innebär att alla åtgärder inom programmet måste anknyta till målen i förordning (EU) nr 1286/2013. Programmets åtgärder utformas med utgångspunkt från de övergripande, särskilda och operativa målen och den lämpligaste genomförandemetoden.

När det gäller **extern samstämmighet** finns en stark koppling mellan programmet och Europa 2020-strategin, såsom framgår av berörda åtgärder och verksamheter. Genom sina verksamheter stöder programmet genomförandet av EU:s skattepolitik, i synnerhet kampen mot skattebedrägeri, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering. Detta i sin tur bidrar till att begränsa snedvridningen av konkurrensen och störningar av den inre marknaden, som kan uppstå när de 28 medlemsstaternas skattesystem interagerar med varandra.

Det är i allmänhet gynnsamt när kandidatländer och potentiella kandidatländer deltar, särskilt om detta sker aktivt. Hittills har de sex länder utanför EU som berörs av programmet deltagit i gemensamma programåtgärder och även använt vissa av it-systemen, när de har fått tillstånd för detta. Det finns dock utrymme och möjligheter att inkludera dem ännu mer.

Ett område där det inte tycks finnas någon extern samstämmighet är komplementaritet med andra EU-initiativ, utöver Tull 2020-programmet. Även om programmets mål och verksamheter tyder på att det kan finnas synergier med flera andra program och projekt har endast två exempel konstaterats där samordning faktiskt kan ske. Det ena är stödprogrammet för strukturreformer, och det andra är pilotprojektet Taxedu, som finansieras av Europaparlamentet. Detta visar att det finns möjligheter som för närvarande inte utnyttjas till fullo. Därför krävs ytterligare insatser för samordning mellan kommissionens olika avdelningar men även andra institutioner för att de befintliga programmens potential ska utnyttjas fullt ut.

6. EUROPEISKT MERVÄRDE

Fiscalis 2020-programmet och de olika verksamheter som finansieras tillför mervärde till det arbete som utförs av nationella skattemyndigheter och ekonomiska aktörer genom att generera tydliga **effektivitetsvinster och stordriftsfördelar**.

De **europeiska informationssystem** som stöds av Fiscalis har medfört stora men svårkvantifierbara kostnadsbesparingar för nationella myndigheter i form av lägre it-utgifter och mindre personalresurser jämfört med ett scenario utan EU-åtgärder. Centralt utvecklade system är billigare att utveckla och genomföra än 28 enskilda nationella system och sparar även kostnader för kompatibilitet mellan länderna. När det finns en uppdelning i systemen

mellan EU-delar och nationella delar ser programmet till att it-systemen kopplas samman och fungerar effektivt tillsammans. Genom att göra det möjligt för medlemsstaterna att samarbeta inom områden av gemensamt intresse ger it-samverkan även potentiella stordriftsfördelar. Huvudsyftet med it-samverkan är att genomföra gemensamma it-system (utveckling av programvara, it-lösningar och komponenter samt tester) genom att samordna resurser inom en formell ram och med ett balanserat ägarskap mellan kommissionen och medlemsstaterna.

Gemensamma åtgärder, särskilt workshoppar, arbetsbesök och projektgrupper, bidrar till utbyte av information och erfarenheter, skapar möjligheter till nätverkande och förbättrar förståelsen av gemensamma problem och lösningar på ett sätt som annars inte hade varit möjligt. Även expertgruppernas betydelse bör lyftas fram. De är ett nytt inslag i programmet och är uppbyggda på ett sätt som gör det möjligt att stärka samarbetet mellan medlemsstaterna i komplexa projekt där deltagarna har ett starkt engagemang. De flesta medlemsstater anser att expertgrupperna är ett intressant och användbart verktyg för att anpassa och samordna arbetet, särskilt när det gäller it-lösningar. Samråd och nätverkande med kolleger från andra länder med hjälp av gemensamma åtgärder har ansetts komplettera nationella initiativ, bidra till att bygga kontakter och förtroende och främja utbyte av erfarenheter och kunskap. Gemensam utbildningsverksamhet har också bidragit till att spara tid och pengar för myndigheterna i vissa länder tack vare att man tillsammans har utformat och tillhandahållit utbildning som annars inte hade varit tillgänglig.

En tydlig växelverkan mellan nationella åtgärder och EU-åtgärder har också konstaterats inom programmet. De nationella programsamordnare som konsulterats var eniga om att Fiscalis möjliggör mer långtgående åtgärder än vad de deltagande länderna hade kunnat vidta på egen hand. Verksamheterna omfattar allt från administrativt samarbete, där programmets åtgärder stärker de nationella förfarandena, till tillhandahållande av plattformar för lärande och samordning i genomförandet av EU-rätten (för kandidatländer och potentiella kandidatländer handlar det om anpassning till EU:s regelverk).

Programmets resultat och prestationer är i allmänhet **långsiktigt hållbara**. De omfattar såväl mer svårgripbara fördelar (t.ex. mer nätverkande och bättre relationer) som mer konkreta resultat (verktyg, metoder osv.), särskilt när det gäller starkare personalresurser i de nationella myndigheterna. De konsulterade berörda parterna var dock oeniga om **vikten av att programmet får fortsätta i framtiden**. Detta har stor betydelse för att upprätthålla de europeiska informationssystem som stöds genom programmet och för att undvika den negativa inverkan på it-systemen som kan bli följden om stödet minskas eller dras in helt. Den generella slutsatsen i utvärderingen är att stödet till befintliga it-system måste behållas för att man ska kunna bevara de strukturer för informationsutbyte som har inrättats såväl som alla plattformar för centrala delar som styrs av kommissionen.

7. SLUTSATSER

Resultaten av utvärderingen bekräftar **relevansen** hos de Fiscalis-specifika målen genom att fastställa tydliga behov av säkert och snabbt informationsutbyte, samarbete mellan skattemyndigheter och förstärkning av den administrativa kapaciteten. Behoven bottnar i EU-rättens och EU-initiativens växande tillämpningsområde, problemens gränsöverskridande karaktär och det ständiga behovet av konvergens mellan länderna. Det rådde bred enighet hos de konsulterade berörda parterna om att programmet behövs för att underlätta detta utbyte och samarbete och att en ambitiös EU-politik inte vore möjlig utan ett sådant stöd. Därför är programmets roll i att främja samstämmiga strategier, administrativa förfaranden och regler mycket viktig.

Tack vare de tre centrala verksamhetstyperna (europeiska informationssystem, gemensamma åtgärder och utbildning) har programmet varit **effektivt** när det gäller att stärka samarbetet mellan skattemyndigheterna i EU:s medlemsstater och andra deltagande länder. Programmet har tillhandahållit de ramar och tekniska resurser som krävs för att samarbeta och utbyta information om genomförandet av EU:s skattelagstiftning och om bekämpning av skatteundandragande och aggressiv skatteplanering i ett Europa som präglas av allt större rörlighet. Beläggen för detta är starkast inom området direkt beskattning (i synnerhet mervärdesskatt och punktskatter), där EU:s behörighet är starkast och där programverksamheten därför är omfattande.

Programmets övergripande struktur och förfaranden för att fatta beslut och fastställa prioriteringar har tidstests och befunnits vara i stort sett ändamålsenliga av de berörda aktörerna inom både kommissionen och deltagande länders myndigheter. Även om programmets fördelar inte kan omvandlas till pengar är resultaten i fråga om ändamålsenlighet tillsammans med uppgifter om utgifter och de positiva resultaten för operativ **effektivitet** starka belägg för att programmet i allmänhet är kostnadseffektivt. De europeiska informationssystemen, de gemensamma åtgärderna och utbildningsverksamheterna genererar ett tydligt värde för EU och de nationella skattemyndigheterna genom att hjälpa dem att samordna resurser (och därigenom skapa stordriftsfördelar), öka skatteintäkterna och fullgörandet samt effektivisera verksamheten. Även ekonomiska aktörer har gynnats indirekt tack vare bättre förvaltning av skattepolitiken men också direkt genom att de kan använda vissa it-system och e-lärandemoduler.

Det råder stor intern **samstämmighet** mellan olika nivåer och delar inom Fiscalis-programmet. Detta är en följd av flera olika faktorer, bland annat en målstyrd utformning som säkrar att interventionslogikens olika nivåer jämkas samman, från övergripande, särskilda och operativa mål till prioriteringar och verksamheter. När det gäller programmets externa samstämmighet finns en stark koppling mellan programmet och Europa 2020-strategin, såsom framgår av berörda åtgärder och verksamheter som stöds genom programmet. Det är i allmänhet gynnsamt när kandidatländer och potentiella kandidatländer deltar, särskilt om detta sker aktivt och det finns möjlighet att göra dem ännu mer delaktiga.

Programmet har varit effektivt när det gäller att tillhandahålla lösningar på problem med en tydlig EU-dimension. Programmet ger ett mervärde genom att tillhandahålla ett forum för diskussion, erfarenhetsutbyte och nätverkande mellan medlemsstater på ett sätt som inte hade varit möjligt utan kommissionens stöd. Fiscalis har också bidragit till att skapa en ram för informationsutbyte tack vare en mängd olika it-system och verksamheter. De har gett både konkreta och mer svårgripbara stordriftsfördelar och samordningsvinster. Det tydliga EU-inslaget och det faktum att samma resultat hade varit svårt eller omöjligt att nå utan programmets stöd, särskilt när det gäller nödvändigt underhåll av de europeiska informationssystemen, leder också till slutsatsen att fortsatt stöd genom finansiering från programmet är relevant och fördelaktigt utifrån perspektivet **europeiskt mervärde**.